

et peccare et non peccare posse. Tecum ergo putat, a tempore baptismatis imponi hominibus necessitatem boni, quod æque falsum est, quam quod tu putas, ante baptismam inesse hominibus necessitatem faciendi mali. Nam cum dicis tu: Non potest homo boni aliquid velle, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle: « participatione utique gratiæ et naturæ bonæ vis hominem possibilitatem consequi faciendi boni; quod dicis tamen a tempore baptismatis posse contingere. Inter impietatem igitur medius et timorem, ad Joviniani consortium confugisti, sed Manichæi lupanar necdum reliquisti. Verumtamen tanto te innocentior Jovinianus, quanto Joviniano profanior Manichæus. Ut enim adhuc brevius quod egimus colligatur, Manichæus dicit: In omnibus hominibus inspiratrix malæ voluntatis tenebrarum natura delinquit, et aliud facere non potest. Tu dicis: In cunctis hominibus primi peccati tenebris infecta, et per hoc malæ voluntatis auctor natura delinquit, et bonum velle non potest. Jovinianus dicit: Voluntas quidem hominum, sed usque ad baptismam delinquit; postea autem nisi bonum velle non potest. Catholici, id est, nos dicimus, quod ab initio usque ad finem sine aliquo naturalium coactu, voluntas et ante baptismam in unoquoque delinquit, quæ illo ipso tempore quo peccat, potestatem habet recedere a malo, et facere bonum, ut constet ratio libertatis. Vestrum itaque nulli quidem veritas dogmatum constat: tamen cum ab uno principio erroris fueritis egressi, vel minus inhonestum erat, si quæ consequunturmitteres; et quia cum Manichæo dicis, natura mala, id est, manca libertate delinqui, diceres cum eodem, nullo illam pacto posse mundari: quod quidem alibi affirmas; sed quod necessario consebatur adjungeres, ideo ei opus non esse baptismatis sacramentis. Aut si cum Joviniano, a tempore susceptæ fidei

imprimi asseris bonas cupiditates; diceres cum eodem, bonam et ante baptismam fuisse naturam, quæ licet haberet possibilitatem mali, non tamen habuerit necessitatem, ac per hoc ad indissimulabile bonum consecrata pervenerit. Hoc enim modo, etsi rationi, nequaquam tamen eorum, quos sequeris, dogmatibus contravenires.»

Augustinus. Oblitus es quid dicamus: recordare, quæso. Nos sumus qui vobis reclamantibus dicimus, etiam justis, quandiu sunt in hac vita, non deesse, unde in oratione sua de se ipsis veraciter dicant: « Dimitte » nobis debita nostra ¹. » Quoniam si dixerint se non habere peccatum, se ipsos decipiunt, et veritas in eis non est ². » Quid est ergo quod inaniter loqueris, me Joviniano in ea parte conjungi, qua dicit baptizatum hominem non posse peccare? Absit ut tam simus surdi et muti, ut non audiamus eorum qui baptizati sunt vocem, vel non cum eis dicamus: « Dimitte nobis debita nostra. » Ex quo autem homo incipit uti voluntatis arbitrio, et peccare et non peccare potest: sed alterum horum non facit, nisi adjutus ab eo qui dixit: « Sine me nihil potestis facere ³: » alterum vero propria voluntate, sive a se ipso, sive ab alio deceptore seductus, vel peccato sicut servus addictus. Adjutos autem homines novimus Dei Spiritu, ut ea velent quæ Dei sunt, ante baptismum, sicut Cornelium ⁴: quosdam vero nec post baptismum, sicut Simonem Magum ⁵. Judicia Dei sicut multa abyssus ⁶: et gratia ejus non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia ⁷. » Desine igitur conviciari nobis de Manichæo et Joviniano: quibus enim convicieris in nobis, quos subsequuti negare non possumus originale peccatum, videres si oculos haberes, et taceres si frontem haberes. Sic autem calumniosus

¹ Matth. vi, 12. — ² Joan. i, 8. — ³ Joan. xv, 5. — ⁴ Act. x, 2 — ⁵ Id. viii, 18. — ⁶ Psal. xxxv, 7. — ⁷ Rom. xi, 6.

es, ut alibi affirmasse me dicas, a peccatis hominem non posse mundari : cum ita dicam posse, ut eo quoque perducatur, ubi beatissimus peccare non possit.

XCIX. JULIANUS. « Nunc autem omnibus perfidus, dicis factam in natura carnis, peccati necessitatem. »

AUGUSTINUS. Tu nega dixisse Apostolum : « Cum essetis servi peccati, liberi fuistis justitiæ¹. » Aut si hoc ab eo dictum esse non negas, non eum recte dixisse redargue. Si autem non audes; nega, si potes, eos quibus hoc dixit, habuisse in malis liberam voluntatem, quando fuerunt liberi justitiæ : aut habuisse² liberam in bonis, quando fuerunt servi peccati : et ab hac servitute eos aude dicere per se ipsos, non per Dei gratiam liberatos, quibus dicitur : « Nunc autem liberati a peccato, servi » facti estis justitiæ³. » Si autem dicis, a reatu præteritorum malorum, non a dominatu peccati, quo quisque justus esse non sinitur, eos fuisse Dei gratia liberatos; ut autem eis non dominaretur peccatum, ipsos facere potuisse si vellent, neque ad hoc indignuisse gratia Salvatoris : ubi ponis eum qui dicit : « Non quod volo facio bonum, sed quod nolo malum hoc ago⁴? » Si enim sub lege, non sub gratia constitutus hæc loquitur : istum nega sub gravi necessitatis pondere ingemere; hunc ad bene vivendum et ad recte agendum per voluntatis arbitrium asserere liberum, clamantem tibi, Mentiris, aut falleris; non quod volo ago. Si autem, sicut melius sensit Ambrosius, hoc etiam de se ipso dicit Apostolus : nec justorum est in hac vita ad perficiendum bonum tanta libertas propriæ voluntatis, quanta erit in illa vita, ubi non dicitur : « Non quod volo ago. »

C. JULIANUS. « Ut possessione æternitatis amissa, (quam

¹ Rom. VI, 20. — ² Forte asserere habuisse. — ³ Rom. VI, 22. — ⁴ Florus, seu Beda vulgatus, ad Rom. VIII.

quidem nunquam eam per exortum sui constat habuisse,) voluntas appetendæ jugiter pravitatis incumberet. Et adjungis, » Voluntas quæ libera est in malis, libera in bonis non est : « non minore plane stultitiæ professione, quam profanitati, liberum vocas, quod dicis nisi unum velle non posse. »

AUGUSTINUS. Si liberum non est, nisi quod duo potest velle, id est, et bonum et malum; liber Deus non est, qui malum non potest velle, de quo etiam ipse dixisti, verumque dixisti : « Deus esse nisi justus non potest. » Siccine Deum laudas, ut ei auferas libertatem? an potius intelligere debes esse quamdam beatam necessitatem, qua Deus injustus non potest esse?

CI. JULIANUS. « Sed licet nulla ex parte constes, tamen quid attuleris prudens lector attendat. Consentiamus voluntatem liberam dici posse, quæ bonum velle non potest : hanc autem voluntatem in baptisate asseris liberari : Interrogo, ad quem modum liberatur, ut bonum semper velle cogatur, et malum velle non possit? an ut utrumque possit appetere? Hic tu si responderis, ut bonum semper velle cogatur : quam sis Jovinianista, etiam ipse cognoscis. Si autem dixeris, Quomodo potest esse voluntas libera, si bonum semper velle cogatur? Respondeo, Quomodo dicebatur ante voluntas libera, si malum velle tantummodo cogebatur? Si ergo responderis, sic fieri post baptisam liberam voluntatem, ut et peccare et non peccare possit; hoc ipso pronuntiabis liberum arbitrium non fuisse, cum utrumque non poterat. Clauderis undique disputationis tuæ laqueis : arbitrium ante baptisam liberum fuit; facultatem habuit faciendi boni, sicut facultatem habuit faciendi mali : et omnis dogmatis tui, quo malum naturale persuades, scena collabitur. »

AUGUSTINUS. De Manichæo et Joviniano jam me tibi

superius inveniet respondisse, qui legerit : quomodo autem dicas eum, cujus voluntatem nos dicimus a Domino præparari, ita fieri bonæ voluntatis, ut bonum velle cogatur, (quod absit ut dicatur a nobis,) viderit præclara intelligentia tua. Si enim cogitur, non vult : et quid absurdius, quam ut dicatur nolens velle quod bonum est? De natura etiam Dei vide quid sentias, homo qui dicis cogi hominem ut bonum velit, si malum velle non possit. Numquid enim Deus cogitur velle bonum, quia velle non potest malum, quoniam est omnino immutabilis? Natura vero humana quamvis mutabilis, quantum ad id pertinet quod condita est, bona est; quæ non solum sine vitio facta est, verum etiam cum per vitium mala est, capax est boni, quo bona sit. Hæc vera sententia fallacem Manichæorum evertit insaniam.

In baptismo autem ita peccata omnia dimittuntur in Dei gratia, qua et ad ipsum baptismum homo præparata ab illo voluntate perducitur, ut deinceps quamvis concupiscat spiritus ejus adversus carnem, ne consentiat iniquitati, tamen et caro concupiscat adversus spiritum, ut non faciat et ille quod vult. Vult enim et istam carnis concupiscentiam non habere : sed non potest nunc; propter quod adhuc in se ipso ingemiscit¹, adoptionem expectans redemptionem corporis sui, ubi sic habeat carnem, ut jam peccare non possit. Nunc ergo, non solum potest peccare post baptismum, verum etiam quia et bene reluctans concupiscentiæ carnis aliquando ab ea trahitur ad confessionem; et quamvis venialia, tamen aliqua peccata committit : habet cur semper hic dicat : « Di- » mitte nobis debita nostra². » Hæc quoque catholica veritas Joviniani redarguit vanitatem. Utrumque autem, id est, et quod contra Manichæum, et quod contra Jovi-

¹ Rom. viii, 23. — ² Matth. vi, 12.

nianum dicimus, hæresim vestram calumniasque subvertit.

CII. JULIANUS. « Sin autem liberum ante ad bonum non fuit, et factum est post baptismum ita liberum, ut malum facere non possit : nunquam quidem ei adfuit arbitrii libertas, et probatur sine reatu antea peccasse, et postea sine cura sanctitatis gloriam possidere. »

AUGUSTINUS. Ergo nec in Deo est arbitrii libertas, quia malum facere non potest, sicut negare se ipsum non potest : qui et nobis summo illo præmio largiturus est, ut non quidem ipsi Deo, sed tamen Angelis ejus æquales¹, nec nos peccare possimus. Hoc enim eis post lapsum diaboli pro merito bonæ voluntatis, qua in veritate steterunt, donasse credendus est, ut postea nullus per liberum arbitrium novus diabolus fieret.

CIII. JULIANUS. « Quo collecto convinceris inficiari prorsus dogmati tuo; ut promittas te liberum arbitrium non negare, quod antea mali, postea boni necessitate subvertis. »

AUGUSTINUS. Dicturus es, ut video, Deum necessitate premi, ut peccare non possit qui utique nec potest velle, nec vult posse peccare. Imo vero, si necessitas dicenda est, qua necesse est aliquid vel esse, vel fieri; beatissima est ista omnino necessitas, qua necesse est feliciter vivere, et in eadem vita necesse est non mori, necesse est in deterius non mutari. Hac necessitate, si necessitas etiam ipsa dicenda est, non premuntur sancti Angeli, sed fruuntur : nobis autem est futura, non præsens.

CIV. JULIANUS. « Verumtamen ad destructionem totam dogmatis tui proficit, ut etiam recordemur definitionum superiorum. Si peccatum non est nisi voluntas retinendi et admittendi quod justitia vetat, et unde liberum est

¹ 1 Tim. ii, 13.

abstinere; nullum peccatum in rebus penitus invenitur. »

AUGUSTINUS. Ista definitio peccati ejus est, quod peccatum tantummodo est, non quod etiam pœna peccati, qua periit libertas non peccandi : a quo malo non liberat, nisi ille, cui non tantum dicimus : « Dimitte nobis debita » nostra; » verum etiam, « Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos a malo ¹. »

CV. JULIANUS. « Nam si non imputat justitia, nisi unde liberum est abstinere; et ante baptismum necessitas mali est, quoniam voluntas, sicut dixisti, ad faciendum bonum non est libera, perque hoc aliud agere non potest nisi malum : ab infamia mali ipsa quam patitur necessitate defenditur : quoniam apud eam justitiam gravari operibus suis non potest, quæ non imputat malum, nisi a quo liberum est abstinere. Post baptismum autem, si necessitas boni est, nullum utique potest esse peccatum. Vide igitur quam illud quod esse peccatum ratio demonstrat, inveniri nequeat in seminibus, quando secundum definitiones tuas jam nec in moribus invenitur. »

AUGUSTINUS. Multum erras, qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam non intelligis illius peccati esse pœnam, quod nulla necessitate commissum est. Si enim necessitas nulla peccandi est, (ut omittam vim mali ejus quod originaliter trahitur; hoc enim nullum esse vos vultis :) quid patiebatur, quæso, qui secundum vestrum sensum, tanta mole malæ consuetudinis premebatur, ut diceret : « Non quod volo facio bonum, sed quod » nolo malum hoc ago ²? » Deinde cogitare te existimo, quid appetendum, quid vitandum sit in agenda vita, quanto labore discatur. Qui autem hoc nesciunt, ipsa boni appetendi malique vitandi ignorantia patiuntur peccandi necessitatem. Necesse est enim ut peccet, qui

¹ Matth. vi, 12 et 13. — ² Rom. vii, 19.

nesciendo quid facere debeat, quod non debet facit. De quo genere malorum Deus rogatur, ubi dicitur : « Delicta » juventutis, et ignorantia meæ ne memineris ¹. » Quod genus delectorum si non imputaret Deus justus, non ea sibi dimitti posceret homo fidelis. Unde dicit et Dei famulus Job, « Signasti peccata mea in sacculo, et anno » tasti si quid invitus commisi ². »

Tu quoque ipse in libro novissimo tuo eorum, quos contra unum meum quatuor edidisti, ex affectionibus atque passionibus animi dicis « evenire hominibus affectionalem qualitatem, atque ita inhærescere, ut aut magnis molitionibus, aut nullis separetur omnino ³. » Quisquis ergo ea timiditate peccaverit, quæ ab illo non potest separari, quid aliud quam necessitate peccabit? Sed vos ista peccata ex illis venire peccatis, quæ nulla necessitate commissa sunt, in illo saltem conceditis, qui dicit, « Quod nolo » malum hoc ago ⁴. » Qui enim, ut istam patiatur necessitatem, non nisi peccandi consuetudine premitur; procul dubio prius quam peccaret, nondum necessitate consuetudinis premebatur. Ac per hoc, etiam secundum vos peccandi necessitas unde abstinere liberum non est, illius peccati pœna est, a quo abstinere liberum fuit, quando nullum pondus necessitatis urgebat. Cur ergo non creditis tantum saltem valuisse illud primi hominis ineffabiliter grande peccatum, ut eo vitaretur humana natura universa, quantum valet nunc in homine uno secunda natura : sic enim a doctis appellari consuetudinem nos commemorandos putasti. Cum igitur et illa fateamur in hominibus esse peccata, quæ committuntur, non necessitate, sed voluntate, quæ tantummodo peccata sunt, unde, ab eis liberum est abstinere; et peccatis de ignorantia vel affectionum ne-

¹ Psal. xxiv, 7. — ² Job, xiv, 47, juxta LXX. — ³ Vide lib. vi contra Julian. cap. 18. — ⁴ Rom. vii, 19.

cessitate venientibus, quæ jam non solum peccata, verum etiam pœnæ sunt peccatorum, plenum sit genus humanum : quomodo dicis definitionibus nostris peccatum nec in moribus inveniri? Sed quod non vultis, audite. A peccatis omnibus sive originalibus, sive moralibus, vel quæ facta sunt, vel ne fiant, non liberat nisi gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum¹, in quo regenerati sumus, et a quo didicimus orando dicere, non solum, « Dimitte nobis debita nostra, » id est, quia peccavimus; verum etiam, « Ne nos inferas in tentationem², id est, ne peccemus.

CVI. JULIANUS. Verum consignata hac disputationis summa prudentis animo lectoris, excutiamus quid baptismum tuum, quod propter solam genitalium commotionem dicis fuisse provisum, crediti sibi muneris exequatur. Profitetur se a peccatis homines expiare; sed cum apud justitiam causa agitur voluntatis, non pronuntiatur rea, quæ aliud velle non potuit. Evanescente autem invidia reatus, etiam pompa indulgentis evanuit : quia non potest ignoscere, quod jure non potest imputare. Ac per hoc, promissionis suæ frustratur effectibus : quoniam nec invenit crimina, quorum remissione laudetur; nec habet hujus beneficii debitores, quo peccatorum vincla solvantur : quia in necessitatis asylo collocatos non potest malæ convincere voluntatis : per quæ omnia supervacuum deprehenditur. Verum quia gratia quæ a Christo provisiva est, supervacua non est : rationabilis ejus munificentia teneatur, per quod rea voluntas vincitur peccatoris, quæ potuit utique tam bonum velle, quam malum voluit. Totum ergo figmentum necessitatis evanuit : ac per hoc nullum est de naturæ conditione peccatum; sed liberum arbitrium in natura hominum perseverat :

¹ Rom. vii, 25. — ² Matth. vi, 12 et 13.

quod ut tu cum Manichæis negas, ita nos cum Apostolis et omnibus catholicis confitemur.

AUGUSTINUS. Necesse est ut peccet, a quo ignoratur justitia : numquid ideo cum justitiam cognoverit, non sunt ei remittenda peccata, quæ ignorantiae necessitate commisit? Aut quia jam cognovit quemadmodum vivere debeat, de se ipso ei præsumendum est ut juste vivat, non de illo cui dicitur, « Ne nos inferas in tentationem¹? » Non est igitur impunitatis securitas in necessitate peccandi : sed ut non obsit ista necessitas, donat ille cui dicitur, « De necessitatibus meis erue me². » Donat autem duobus modis, et præteritam dimittendo iniquitatem, et opitulando ne intremus in tentationem. « Unusquisque » vero tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus³. » Quæ suscepta tua tam tibi grata est, ut cum ab illa in consensionem quisque non trahitur, ipsam putes esse laudandam; quasi malum non sit res, quæ impellit in malum, si non ei cedat, sed resistat ille qui impellitur. Quamvis tu etiamsi ei consentiatur, illum qui cecidit, non ipsam quæ impulit; illum qui attractus est, non ipsam quæ attraxit; illum qui illectus est, non ipsam quæ illexit; magno vaniloquio contendas esse culpandum : quia scilicet, ut definis, male usus est bono : habes quippe tam malum spiritum, ut concupiscentia bona tibi videatur, qua caro concupiscit adversus spiritum.

Sed eleganter te existimas irrisisse de baptismo sententiam nostram, mendacissime affirmans, quod propter solam genitalium commotionem baptismum dicamus esse provisum. Non hoc dicimus : sed illud quod vos nova et hæretica perversitate subvertere conamini, dicimus, ideo divinitus esse provisum secundæ spiritualis nativitatis auxilium, quam fieri in se ipso Christus instituit, quoniam

¹ Matth. vi, 13. — ² Psal. xxiiv, 17. — ³ Jacob. i, 14.

secundum Adam carnaliter nati contrahunt mortis antiquæ prima nativitate contagium¹. Ecce verbis usus sum Pœni episcopi Cypriani, contra quem tu etiam martyrem latras, cum Ecclesiæ fundatissimam fidem, pro qua Ecclesia fusus est ejus sanguis, oppugnas. Sicut enim Paulus apostolus dixit, « Per unum hominem peccatum intravit » in mundum, et per peccatum mors, et in omnis pertransiit, in quo omnes peccaverunt : » ita et Cyprianus episcopus, intellectus hujus Apostoli, confessus est, secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquæ prima nativitate contrahere. Quid est ergo quod te Apostolis et omnibus catholicis fallaciter jungis, quandoquidem Apostolo fraudulenter, catholico autem Episcopo et Martyri, in eo quod sensit cum orientali et occidentali catholica Ecclesia, apertissime contradicis ?

CVII. JULIANUS. « Expositio sane, quam Pauli apostoli sermonibus admovisti, cum risu esset prætereunda, nisi Scripturarum terreret ignaros. « Cum essetis, inquit « Apostolus, servi peccati, liberi fuistis justitiæ? » Dicere utique non poterat, liberatos; quoniam hic sermo liberationis tunc decenter infertur et proprie, cum homo a noxiis liberatur; liberi autem a virtutibus dici possunt, qui decernunt nihil debere virtutibus. Liber ergo et a bono et a malo dici potest, qui alteri serviens, alteri studet nihil debere: liberatus autem nisi a malo dici non potest; quia verbum hoc liberationis, in se habet indicium illius qui propulsatur angoris. Quæ igitur hic quæstio Apostolo de verbis suis fieri potuit, cum ille more generis humani, a bono liberos, a malo dixerit liberatos? « Cum » ergo, inquit, servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ; quem fructum habuistis tunc in his, in quibus

¹ Cyprian. Epist. LXIV, ad Fidum. — ² Rom. v, 12. — ³ Id. vi, 20. M

» nunc erubescitis¹? » Sed ne tu æstimares servos nos peccato fieri per naturam, audi ipsum Apostolum in iisdem locis loquentem : « An nescitis, quoniam cui exhibitis vosmetipsos servos ad obediendum, servi estis ejus » cui obeditis, sive peccati, sive obauditionis justitiæ?² » Vosmetipsos, inquit, exhibuistis peccato servos, ut intelligeres eum voluntati, non nativitati imputare peccatum. Ob hoc ergo solum eos dixit liberos fuisse justitiæ, quia detrectassent ejus præcepta servare.

AUGUSTINUS. Si ob hoc solum dicti sunt homines liberi fuisse justitiæ, quod detrectassent ejus præcepta servare, ergo antequam acciperent præcepta justitiæ, quæ detrectarent servare, non erant liberi justitiæ, servique peccati; quis hoc dixerit? Ab hac ergo necessitate servitutis ille liberat, qui non solum dat præcepta per legem, verum etiam donat per spiritum charitatem, cujus delectione vincatur delectatio peccati: alioquin perseverat invicta, et servum suum tenet. « A quo enim quis devictus est, huic » et servus addictus est³. »

CVIII. JULIANUS. « Denique statim addit, ita eos servos esse justitiæ, sicut fuerant servi ante peccati. Per quod potes eos jam tu, si placet, liberos dicere peccato, cum serviunt justitiæ; sicut ab illo dicti sunt a justitia liberi, cum servirent delicto. Ineptissime itaque simplicitati apostolicæ voluisti calumniam commovere. Neque enim ille, ut putas, vigilantissime hoc quod æstimas intimavit; sed tu somniculosissime quod ille protulit intueris. Argumentaris quippe, ideo illum liberatos dicere maluisse, quam liberos, ut intelligeremus arbitrii libertate male quidem posse, bene autem fieri non posse. Verum ipse tibi verborum ejus ordo renititur. Nam si hoc, quod tu, putasset, quia libertate solum peccaretur; debuit dicere,

¹ Rom. vi, 20 et 21. — ² Ibid. 16. — ³ 2 Petr. ii, 19. M